

Котвіцька А.А., Костюк В.Г., Лобова І.О.

АВС-АНАЛІЗ ОБСЯГІВ ПРОДАЖІВ НЕСТЕРОЇДНИХ ПРОТИЗАПАЛЬНИХ ПРЕПАРАТІВ, ПРЕДСТАВЛЕНИХ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

socpharm@nuph.edu.ua

Як відомо, сьогодні одним із основних методів кількісної оцінки асортиментної стратегії виступає АВС-аналіз, який дозволяє розподілити лікарські засоби (ЛЗ) за обраним показником ефективності торговельного процесу (валовий дохід, прибуток, рентабельність, маржинальний дохід, тощо), визначити пріоритетні позиції в асортименті та виділити «лідерів» (група А), «претендентів на лідерство» (група В) і аутсайдерів (група С) та встановити базовий асортимент.

АВС-аналіз – метод, який базується на маркетинговому принципі (закон Парето), згідно якого 80% прибутку від загального обсягу продажу досягається за рахунок не більше, ніж 20% представлених на ринку ЛЗ, і, навпаки, 80% продукції (ЛЗ) забезпечують не більше 20% доходу.

Метою нашого дослідження стало проведення АВС-аналізу наявних на фармацевтичному ринку нестероїдних протизапальних препаратів (НПЗП) за показниками обсягів продажів у 2011-2015 рр.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що 6 препаратів за міжнародними непатентованими назвами (МНН), які становлять 20,7% від наявного на вітчизняному ринку асортименту НПЗП, протягом досліджуваних років стабільно входять до складу **групи А**. Питома вага в обсягах продажів даних препаратів коливається від 79,5% (у 2011 р.) до 76,5% (у 2015 р.) Загальний обсяг продажів препаратів даної групи у 2015 р. становив 1 916 616,495 тис. грн.

Склад **групи В** протягом досліджуваного періоду формують 5 МНН НПЗП, що складає 17,2% від загальної кількості асортиментних позицій. Питома вага в обсягах продажів ЛЗ за групою В становила 11,9% у 2011 р. та 18,3% у 2015 р.

Група С протягом 2011-2015 рр. представлена 12 МНН (41,4% номенклатури).

За результатами АВС-аналізу до складу **групи А** у 2015 р. увійшли такі НПЗП за МНН, як *німесулід* (14,8% від загального обсягу продажів), *диклофенак* (14,3%), *мелоксикам* (10,7%), *диклофенак у комбінації* (10,6%), *кеторолак* (9,7%), *ібупрофен* (8,4%), *декскетопрофен* (7,9%). **Група В** представлена такими НПЗП, як *метамізол натрію* (5,7%), *ацетилсаліцилова кислота* (3,6%) *парацетамол* (3,3%), *лорноксикам* (3,3%), *еторикоксиб* (1,3%) та *мефенамова кислота* (1,1%). Склад **групи С** визначається 16 ЛЗ за МНН.

Необхідно зазначити, що протягом досліджуваного періоду перехід препаратів в іншу групу відбувався як за рахунок перерозподілу груп, що пов'язано з поповненням асортименту новими ЛЗ з низькими показниками продажів, так і за рахунок зміни частки обсягу продажів препаратів.

Так, до НПЗП, що перейшли до вищої групи відноситься *німесулід*, частка в обсязі продажів якого за досліджуваний період збільшилася на 12,2%.

Значно послабили свою роль в обсягах продажів досліджуваного сегменту препаратів *кетопрофен* і *німесулід у комбінації*, які перейшли із групи В до С, а також *метамізол натрію*, що перейшов із групи А до В.

Таким чином, результати, отримані на підставі АВС-аналізу, дозволяють здійснювати розподіл ЛЗ за обсягом товарообігу або вартістю спожитих препаратів з одночасною ідентифікацією частоти запитування (призначення) ЛЗ залежно від їх важливості для фармакотерапії. Отримані дані можуть виступати в якості засобів підтримки прийняття управлінських рішень й слугувати індикаторами рівня активності закупівлі, реалізації та збалансованості асортименту ЛЗ, представлених на вітчизняному фармацевтичному ринку, а також сприяти його оптимізації.